

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ГЕОДЕЗІЇ, ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ГЕОІНФОРМАТИКИ

Пастор Ольга Михайлівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**Актуальність, підстави, наслідки визначення меж
об'єднаннях територіальних громад (Сюртівська ОТГ)**

193 «Землеустрій та кадастр»

Реєстрація _____

(номер)

«_____» _____ 2021 р. _____

(підпис лаборанта кафедри) (прізвище, ініціали)

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри геодезії, землеустрою та геоінформатики

_____ к.н.з.д.у., доц. Пересоляк В.Ю.

(підпис)

«_____» _____ 2021 р.

Рецензент _____ Жупик І.І.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА КАДАСТРУ

Реєстрац.№ _____

На правах рукопису

УДК _____

«Допущено до захисту»

Зав. кафедрою: доц. Пересоляк В.Ю.

_____
/дата, підпис, ПП/

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи ОКР «Бакалавр»

на тему

**Актуальність, підстави, наслідки визначення меж
об'єднаннях територіальних громад (Сюртівська ОТГ)**

виконала студентка IV курсу

напряму підготовки 193 «Землеустрій та кадастр»

Студентка Пастор О.М.

Керівник

Марухнич Т.Б.

Рецензент

Жупик І.І.

Ужгород – 2021

АНОТАЦІЯ

Пастор О. М. Актуальність, підстави, наслідки визначення меж об'єднаннях територіальних громад (Сюртівська ОТГ).

Кваліфікаційна робота розкриває взаємозв'язок процесу об'єднання територіальних громад та землевпорядкування. Основна частина роботи присвячена етапу реалізації земельної реформи в частині формування територій рад. Саме дана документація виступає базисом для реалізації процесів децентралізації у державі. Автор аналізує діюче нормативно-правове законодавство та його вплив на землевпорядні процеси об'єднання територіальних громад на прикладі Сюртівської об'єднаної територіальної громади Ужгородського району Закарпатської області.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, межа, індексна кадастрова карта, проект формування території, нормативно-правове законодавство.

ABSTRACT

Pastor OM Relevanz, Gründe, Konsequenzen der Festlegung der Grenzen von Verbänden der Gebietskörperschaften (Syurtiv OTG).

Die Qualifizierungsarbeit zeigt den Zusammenhang zwischen dem Prozess der Vereinigung territorialer Gemeinschaften und der Landbewirtschaftung auf. Der Hauptteil der Arbeit ist der Umsetzungsphase der Bodenreform im Hinblick auf die Bildung von Rätegebieten gewidmet. Diese Dokumentation ist die Grundlage für die Umsetzung von Dezentralisierungsprozessen im Land. Der Autor analysiert die aktuelle Rechtsgesetzgebung und ihre Auswirkungen auf die Landverwaltungsprozesse der Vereinigung der Territorialgemeinschaften am Beispiel der vereinigten Territorialgemeinschaft Syurtivka des Bezirks Uschhorod des Gebiets Transkarpatien.

Schlüsselwörter: vereinigte territoriale Gemeinschaft, Grenze, Katasterkartei, Gebietsbildungsprojekt, normativ-rechtliche Gesetzgebung.

ЗМІСТ

Вступ.....	12
Розділ 1. Нормативно-правоверегулювання об'єднання територіальних громад в Україні.....	15
1.1. Обґрунтування необхідності об'єднаних територіальних громад	15
1.2. Загальні нормативні характеристики територіальної громади ...	16
1.3. Процес просторового формування територіальних громад	18
1.4. Формування земель комунальної та державної власності	21
1.5. Нормативно-правова основа Добровільного об'єднання територіальних громад.....	24
Розділ 2. Фізико-географічне районування	27
2.1. Місце положення та рельєф	27
2.2. Клімат.....	27
2.3. Геологічна будова та гідрогеологічні умови	29
2.4. Гідрогеологічні умови.....	31
2.5. Загальні відомості громади	31
Розділ 3.Визначення меж об'єднаннях територіальних громад (Сюртівська ОТГ)	34
3.1. Первинні землевпорядні роботи.....	35
3.2. Індексні кадастрові карти	42
3.3. Сюртівська ОТГ	46
Розділ 4.Економіка та організація робіт при виготовленні проекту	50
4.1. Заходи щодо раціональної організації робіт у землеустрою	50
4.2. Значення, зміст і види робіт	52
4.3. Планування і організація виконання землевпорядних робіт	55
Розділ 5.Охорона праці	59
5.1. Аналіз робіт з точки охорони праці	59
5.2. Охорона праці на підприємстві	60
5.3. Безпека при виконанні польових робіт.....	62
5.4. Техніка безпеки при камеральних роботах.....	64

	11
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
Додатки	70

Вступ

В Україні триває процес реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Одним з етапів реформування системи місцевого самоврядування в Україні мав стати процес укрупнення територіальних громад. Україна вирішила піти по шляху добровільного об'єднання територіальних громад, водночас створивши умови чітких стимулів та заохочень для громад, які пройдуть цей процес об'єднання. Саме об'єднання громад сьогодні є однією з найбільш обговорюваних тем та напрямків реформ, а його успішна реалізація має стати підґрунтям для створення справді спроможних територіальних громад.

Основні етапи, умови та сам процес добровільного об'єднання територіальних громад, також функції та обов'язки, яких набудуть об'єднані територіальні громади (ОТГ), і фінанси, які будуть надані для їх реалізації після завершення процедури об'єднання.

Необхідно зазначити, що логічним мав би бути алгоритм, за яким спочатку була б затверджена Методика формування спроможних територіальних громад, потім на її основі облдержадміністраціями розроблені Перспективні плани формування спроможних територіальних громад, ці плани в подальшому схвалені відповідними обласними радами, потім затверджені Кабінетом Міністрів, а тільки після цього розпочався б процес об'єднання територіальних громад. Та оскільки сам Закон з'явився набагато раніше, ніж було затверджено Методику, це призвело до певних суперечностей, адже окремі громади розпочали процес об'єднання самостійно та у самостійно визначеному форматі.

У той же час, головними чинниками, заради яких будуть об'єднуватись територіальні громади, є отримання економічної та податкової самостійності, набуття самостійних функцій, які фактично нададуть об'єднаним територіальним громадам статусу, наближеного до нинішнього статусу міст обласного значення. Найголовніше – джерела надходжень бюджетів ОТГ

було прописано ще на початку 2015 року в Бюджетному кодексі, який також визначив і функції ОТГ, оскільки було прописано видатки, які здійснюються з бюджету ОТГ.

Процес внесення змін та доповнень до законів та інших офіційних документів триває, особливо зважаючи на перший практичний досвід роботи об'єднаних територіальних громад, які були сформовані під час місцевих виборів у жовтні 2015 року [8].

Станом на 2021 рік по всій території України (окрім Чорнобильської зони відчуження та Криму) були створені об'єднані територіальні громади.

12 червня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв 24 розпорядження щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій громад областей. В результаті в країні створено 1469 територіальних громад (в т.ч. 31 тергромада на непідконтрольній території в межах Донецької та Луганської областей).

Тож з 1469 лише у 1438 з них 25 жовтня 2020 року пройшли перші вибори місцевих голів депутатів місцевих рад[13].

Актуальність теми: формування території рад в Україні, відбувалось на початку 90-х років. На той період було визначено процедуру формування їхніх територій. Прийняття Конституції України, Земельного кодексу України та наступних нормативно-правових актів призвело до зникнення з кола землевпорядних робіт складання документації пов'язаної з територією ради, як єдиного об'єкта землеустрою. Процес децентралізації, при відсутності прямого врегулювання порядку просторового об'єднання території рад, призводить до відсутності усвідомлення розміру економічного базису для формування місцевих бюджетів в тому числі, а також визначення меж повноважень владних суб'єктів.

Мета є дослідження процесу просторового об'єднання територіальних громад.

Об'єктом виступає Сюртівська об'єднана територіальна громада Ужгородський район Закарпатська область.

Предметом дослідження є встановлення меж Сюртівської об'єднаної територіальної громади Ужгородського району Закарпатської області.

Завдання:

- проаналізувати нормативно-правову базу, якою врегульовується питань щодо об'єднання територіальних громад;
- дослідити та охарактеризувати фізико-географічні характеристики території робіт;
- дослідити земельпорядні складові процесу об'єднання територіальних громад, прикладі Сюртівської об'єднаної територіальної громади Ужгородського району Закарпатської області;
- висвітлити питання економіки та організації топографо-геодезичних робіт та питань з охорони праці.

Робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку літератури та додатків.

Розділ 1. Нормативно-правоверегулювання об'єднання територіальних громад в Україні.

1.1. Обґрунтування необхідності об'єднаних територіальних громад

Минула система органів місцевого самоврядування з урахуванням адміністративно-територіального устрою України не завжди дозволяла сформувати самодостатні територіальні громади, які б володіли відповідними матеріальними і фінансовими ресурсами, територією та об'єктами соціальної інфраструктури, необхідними для ефективного виконання покладених на зазначені органи завдань та функцій.

Станом на 2014 рік на території України було 10278 сільських рад представляють інтереси 284451 сільського населеного пункту, 64 міста обласного значення, які включали більше 200 населених пунктів. Слід також відзначити, що не кожне село, селище, місто на практиці було самостійною адміністративно-територіальною одиницею, а його жителі - самостійною територіальною громадою. Так, близько 1 тис. населених пунктів приєднаних до міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення і разом з ними становили єдині територіальні громади, водночас зберігаючи за собою права територіальних громад сіл, селищ, міст.

Для реалізації права на об'єднання громад відкориговано статтю 6 базового Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» та прийнято спеціальний закон, який встановлює процедури такого об'єднання та фіксацію факту створення нової громади «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Оскільки за змістом відповідних положень Конституції та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» система органів місцевого самоврядування (а отже, й система територіальних громад, які їх утворюють) нерозривно пов'язується із системою адміністративно-територіального устрою, що визначена в частині першій статті 133 Конституції України, то цілком очевидним є те, що добровільне об'єднання чи роз'єднання

територіальних громад за їхнім рішенням повинно супроводжуватися створенням відповідних адміністративно-територіальних одиниць, у межах яких і має здійснюватися місцеве самоврядування.

Такий підхід відображено і у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно з яким «територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або ж добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр» (стаття 1).

1.2. Загальні нормативні характеристики територіальної громади

Територіальна громада як адміністративно-територіальна одиниця – це відносно відокремлена частина єдиної, цілісної території держави, що є просторовою основою для організації та діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. А тому за змістом відповідних положень пункту 13 частини першої статті 92, статті 132 та частини першої статті 133 Конституції України, а також пункту 3 рішення Конституційного Суду України від 13 липня 2001 р. № 11-рп (справа про адміністративно-територіальний устрій) питання визначення внутрішньої територіальної організації держави, що включає утворення, ліквідацію, зміну меж адміністративно-територіальних одиниць, є здебільшого питаннями загальнодержавного значення, що стосуються не тільки населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць, але й суспільства загалом. Тому вирішення цих питань передбачає безпосередню участь держави в особі відповідних органів державної влади, що знайшло, зокрема, відтворення в пункті 29 частини першої статті 85 Конституції України.

Утім, це не виключає участі у вирішенні цих питань й територіальних громад та утворюваних ними органів місцевого самоврядування, які не можуть бути повністю усунені від процесу вирішення цих питань, особливо в тих випадках, коли це стосується інтересів місцевого самоврядування. Зазначене підтверджується змістом статті 5 Європейської хартії місцевого

самоврядування, згідно з якою зміни територіальних кордонів місцевого самоврядування не можуть здійснюватися без попереднього з'ясування думки відповідних територіальних громад.

Це зумовлено насамперед тим, що питання утворення, ліквідації чи зміни меж адміністративно-територіальних одиниць нижчих рівнів (у тому числі шляхом об'єднання чи роз'єднання територіальних громад) об'єктивно стосуються не тільки інтересів населення, що проживає в їх межах, а й інтересів населення адміністративно-територіальних одиниць вищого рівня (районів, областей), а також держави загалом. Саме тому утворення чи ліквідація адміністративно-територіальних одиниць не може пов'язуватися виключно з рішеннями відповідних територіальних громад про їх об'єднання в одну територіальну громаду чи вихід із складу сільської громади, як це передбачено в статті 6 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Очевидним є те, що в окремих випадках об'єднання територіальних громад сіл, селищ та міст в одну територіальну громаду може призвести до зміни меж міст, районів, що віднесено до повноважень парламенту.

Вимоги статті 132 Конституції України, за змістом якої створення адміністративно-територіальних одиниць повинно здійснюватися з урахуванням насамперед економічних, політичних, екологічних, географічних, демографічних, історичних, культурних та інших чинників, а не тільки волевиявлення відповідних територіальних громад.

Порядок об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст та надання державної підтримки об'єднаним територіальним громадам; створення правових умов та можливостей для:

- укрупнення шляхом добровільного об'єднання територіальних громад, що є важливим чинником посилення гарантій місцевого самоврядування, підвищення його ролі у вирішенні питань місцевого значення;

- формування дієздатних територіальних громад, головним завданням яких має стати поліпшення забезпечення потреб громадян, оперативне та якісне надання їм базових соціальних та адміністративних послуг, поліпшення умов сталого розвитку відповідних територій, більш ефективного використання бюджетних коштів та інших ресурсів;

- створення передумов для удосконалення системи органів місцевого самоврядування на відповідній територіальній основі.

Вищенаведене доводить, що одним з основних чинників для об'єднання територіальних громад є просторовий базис кожної громади, які при об'єднанні утворюють єдиний простір – територію.

Яким чином це відбувається? Які чинники беруться за основу? Які нормативно-правовими актами врегульовують питання об'єднання територій?

1.3. Процес просторового формування територіальних громад

7 грудня 1990 року Верховною Радою УРСР було прийнято Закон «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування», який набув чинності 08 лютого 1991 року. Наведеним Законом, виходячи з Конституції Української РСР, Декларації про державний суверенітет України визначалось, що засади місцевого самоврядування виступають основи демократичного устрою влади в республіці, правовий статус місцевих Рад народних депутатів, органів територіального громадського самоврядування, а також форм безпосередньої демократії. Також дефініція місцевого самоврядування в Українській РСР зазначала, що це територіальна самоорганізація громадян для самостійного вирішення безпосередньо або через державні і громадські органи, які вони обирають, усіх питань місцевого життя, виходячи з інтересів населення, на основі законів Української РСР та власної фінансово-економічної бази.

Стаття 1 вищенаведеного закону встановлювала територіальну основу і базовий рівень місцевого самоврядування, відповідно до якої місцеве самоврядування здійснюється в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць Української РСР.

Територіальну основу місцевого самоврядування становлять сільрада, селище, район, місто, район у місті, область.

Однйменні адміністративно-територіальні одиниці, які мають спільний адміністративний центр, можуть об'єднуватися в одну за взаємною згодою відповідних Рад та з урахуванням інтересів населення шляхом референдуму.

Стаття 64, цього ж нормативно-правового акту визначала, що органи територіального громадського самоврядування утворюються за територіальною ознакою. Територія їх діяльності визначається виконавчим комітетом міської, районної в місті, селищної, сільської Ради виходячи з соціально-економічної цілісності території та з урахуванням пропозиції населення.

18 грудня 1990 року Верховною Радою УРСР було прийнято Земельний кодекс УРСР, у главі 1 якого встановлювались повноваження Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на їх території.

Стаття 100 наведеного Кодексу передбачала одним з напрямків землеустрою встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень.

З метою створення територіальних умов для самостійного вирішення сільськими, селищними Радами народних депутатів та їх органами усіх питань місцевого життя Головою державного Комітету України по земельній реформі 30 жовтня 1991 року було затверджено технічні вказівки по складанню проектів формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад народних депутатів, які було схвалено науковою радою Українського науково-дослідного і проектно-вишукуваного Інституту по землеустрою 11 жовтня 1991 року (протокол № 5).

З урахуванням наведених вказівок на території України розпочався процес формування території рад. Ми можемо частково провести паралель між нинішнім процесом формування об'єднаннях територіальних громад та органів місцевого самоврядування на початку 90-тих років попереднього

століття. Територіальні громади визначались, мешканці яких населених пунктів будуть входити до одного органу місцевого самоврядування. Підставами сьогоденного об'єднання територіальних громад проходила під гаслом оптимізації. За роки незалежності держава визначилась, що для ефективного обслуговування територіальних громад, організації використання наявних ресурсів достатньо створити один орган на відповідну кількість населення.

Важливість визначення території сільських рад в 1991 році обґрунтовувалась встановленням в Земельному кодексу України (який набув чинність у 1991 року) повноважень сільських, селищних рад. Стаття 4 вказаного документу визначає, що суб'єктами права державної власності на землю виступають: .... Обласні, районні, міські, селищні, сільські Ради народних депутатів – на землі в межах їх територій, за винятком земель, що перебувають в загальнодержавній власності. Стаття 9 даного акту визначає компетенції сільських, селищних і міських районного підпорядкування Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин. Наведені органи уповноважені були передавати земельні ділянки у власність, надавати їх у користування, в тому числі на умовах оренди в порядку встановленому статтями 17 і 19 кодексу на їх території. Окремо документ встановлює повноваження щодо припинення права користування та вилучення земельних ділянок. Аналіз статей 27, 31, 37 Земельного кодексу України 1990 року підтверджує наявність повноважень сільських, селищних рад за межами населених пунктів на їх території. Саме наявність встановлених меж території ради надала та надає можливість визначати, як уповноваженого суб'єкта щодо прийняття рішень в галузі земельних відносин так і об'єктів плати на землю.

Стаття 176 Земельного кодексу України в редакції від 25.10.2001 року передбачала, що межі адміністративно-територіальних утворень посвідчуються державним актом України.

Форма та порядок видачі державного акта України на межі адміністративно-територіального утворення встановлюються Верховною Радою України.

Законом України від 02.06.2015 № 497- VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих Актів України щодо визначення складу, змісту та порядку погодження документації із землеустрою» внесено зміни до вищенаведеної статті Земельного кодексу України в результаті яких, стаття набула наступної редакції «Межі адміністративно-територіальних одиниць встановлюються в порядку та відповідно до Закону».

На час написання даної роботи діюче та перспективне законодавство не врегульовує вищенаведеного крім нижчевикладеного.

1.4. Формування земель комунальної та державної власності

Стаття 41 Конституції України (1996 року) встановлює наявність в Україні державну, комунальну та приватну власність на майно. Земельний кодекс України, який набув чинність у 2002 році не тільки визначає, які саме землі відносяться до державної, комунальної та приватної власності, а і передбачав пунктом 10 розділу X «Перехідні положення» повноваження щодо прийняття рішення про розмежування земель державної та комунальної власності. А також пункт 12 вказаного розділу регулював повноваження органів до розмежування земель державної і комунальної власності.

05 лютого 2004 року Верховна Рада України прийнята Закон України «Про розмежування земель державної та комунальної власності». Наведений Закон врегулював процес розмежування земель державної та комунальної власності та визначав (стаття 9), що рішення відповідні органи приймають в межах населених пунктів та за межами населених пунктів у межах їх територій.

У 2008 році Технічні вказівки було скасовано Наказом Держкомзему України № 165 від 10.07.2008. Вказаним наказом було затверджено Методичні рекомендації з розробки проекту землеустрою щодо встановлення або зміни меж населеного пункту.

За час дії Технічних вказівок з 1991 по 2008 рік, в Україні було введено наказ Державного комітету статистики України № 377 від 06.11.98 «Про затвердження форм державної статистичної свідності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6-зем, ба-зем, бб-зем, 2-зем)». Відповідно до даного наказу облік земель вівся по територіям рад. Також за цей час було прийнято Конституцію держави та новий Земельний кодекс України. Відповідно до наведених документів, в Україні нормативно визначаються, крім державної та приватної ще і комунальна власність, в тому числі на землю. Конституційно встановлено складові адміністративно-територіального устрою – область, район, місто, село, селище. Норми Земельного кодексу України при визначенні кола об'єктивно - суб'єктивних чинників апелює тільки категоріями «в межах населених пунктів та за межами населених пунктів». «Територія ради» використовується законодавством, в той час тільки для обліку земель.

У 2009 році на підставі наказу Держкомзему України № 240 «Про організацію та виконання робіт із створення базових та індексних кадастрових карт по частині Б договорів, укладених в рамках Компонента D проекту «Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру» було створено базові та індексні кадастрові карти. Відповідно до даного наказу індексна кадастрова карта – спеціальна карта (план) розміщення кадастрових облікових одиниць в межах адміністративно-територіальних утворень, яка містить межі облікових одиниць та їх нумерацію.

Кадастрова облікова одиниця – земельна ділянка, будівля чи споруда та їх частини, кадастровий квартал, кадастрова зона, адміністративно-територіальна одиниця. А кадастрова зона – сукупність (об'єднання) кадастрових кварталів у межах окремого населеного пункту або у межах території адміністративно-територіальної одиниці за межами населених пунктів.

Наведені картографічні матеріали та облікові одиниці було застосовано Державним земельним кадастром, як основа для його ведення.

16.06.2010 року наказом Держкомзему України № 472 було визнано таким, що втратив чинність, наказ Держкомзему від 13.05.2009 № 240.

Аналіз наведеного доводить, що на сьогоднішній день, єдиною офіційною основою для визначення межі рад – є індексні кадастрові карти.

З метою визначення земель комунальної власності законодавцем у редакціях Земельного кодексу України до 2012 року, було передбачено проведення розмежування земель державної та комунальної власності на підставі відповідно проекту землеустрою. Також у 2004 році було прийнято Закон України «Про розмежування земель державної та комунальної власності». 1 січня 2013 року набув чинність Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності». Визначення земель комунальної власності переформатувалось у юридично-правовий формат та значимим є наявність меж населених пунктів.

У жовтні 2020 року Президентом України з метою забезпечення здійснення реформи у сфері земельних відносин та створенням умов для реалізації прав в тому числі, територіальних громад було підписано Указ «Про деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин». На виконання даного Указу Кабінетом Міністрів України було визначено заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин, які він виклав у своїй Постанові від 16 листопада 2020 р. № 1113. Наведені акти визначають порядок передачі земель сільськогосподарського призначення державної власності органам місцевого самоврядування.

Аналіз вищенаведених нормативно-правових актів доводить відсутність законодавчого просторового визначення. Тому ми можемо допускати, що суміжні органи місцевого самоврядування отримати у власність земельні ділянки, які первинно не входили до території ради.

Значення наявності визначених меж об'єднаних територіальних громад також підтверджується нормативними актами, які направлені на формування місцевих бюджетів, а саме Бюджетним та Податковими кодексами України.

Пункт 8.3. статті 8 Податкового кодексу України визначає, що до місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених наведеним Кодексом, рішеннями сільських, селищних, місцевих рад та рад об'єднаних територіальних громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад. Стаття 12 даного документу також базується на розумінні «територія відповідної територіальної громади».

Стаття 64 Бюджетного кодексу України визначає склад доходів бюджетів сільських, селищних та міських рад також «на відповідній території».

Вищенаведене доводить, що нормативно-правовими актами визначається режим регулювання суспільних відносин урахуванням відповідних території територіальних громад, відмінних від меж населених пунктів, але відсутнє як саме сучасне нормативне визначення щодо цих територій так і механізм їхнього визначення.

1.5. Нормативно-правова основа Добровільного об'єднання територіальних громад

Верховною радою України 2015 році було прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Однією із складових об'єднання є суміжні територіальні громади сіл, селищ, міст. Основні умови є такі:

- суміжність;
- у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування;

- територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися;
- об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах територіоднієї області;
- при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади;
- якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання;
- об'єднання територіальних громад здійснюється відповідно до перспективних планів формування територій громад області.

Об'єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

Після припинення повноважень сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, їхніх виконавчих комітетів, сільського голови, який одноособово виконував функції виконавчого органу сільської ради територіальної громади, що увійшла до об'єднаної територіальної громади, видані ними нормативно-правові акти, невиконані акти індивідуальної дії зберігають чинність на відповідних територіях та для відповідних осіб [5].

Висновок до розділу 1. Національним законодавством, з часів незалежності, окремо врегульовувались етапи земельної реформи з відповідною синхронізацією нормативних актів, які пов'язані з врегулюванням адміністративно-територіального устрою держави. Аналіз

діючого законодавство доводить наявність прогалини у синхронізації нормативно-правового врегулювання адміністративної та земельних реформ.

Розділ 2. Фізико-географічне районування

2.1. Місце положення та рельєф

Сюртівська об'єднана територіальна громада межує з півдня і заходу з Угорщиною і Словаччиною.

Щодо природно-географічних умов, то громада у північній і східній частинах займає передгір'я останніх південних відрогів Карпат, так званого Вігорлато Гутинського вулканічного хребта, який переходить у Потиську низовину. Як свідчать археологічні пам'ятки, відкриті за останню чверть століття, Ужгородський район у давнину був густо заселений, починаючи з давньої кам'яної доби і закінчуючи Середньовіччям.

Біля території громади знаходиться крайня західна точка Закарпаття: 22°09' східної довготи; 48°27' північної широти (1,5 км від с. Соломоново), а також найнижча в регіоні точка над рівнем моря (101 м над рівнем моря), яка розташована в районі села Руські Геєвці. Переважну більшість території району займає Закарпатська низовина, вона прилягає до Середньодунайської низовини (Панонії), а найвищою точкою Ужгородщини є вершина Дунавка, що підіймається на 1018 метрів над рівне моря. На низовинних територіях є багато штучних каналів, а також нараховується чимало ставків і водосховищ.

2.2. Клімат

Погоду в населених пунктах, які розташовані на Сюртівській об'єднаній територіальній громаді, в основному, формує західний та південно-західний перенос повітряних мас з Атлантики. Повторюваність переносу повітряних мас з північного сходу, та півдня невелика. Для зимового періоду характерна циклонічна діяльність з районів Атлантики та Середземного моря. Короткочасні зимові похолодання пов'язані, в основному, з поширенням з Північного Сходу холодного Сибірського антициклону.

Навесні відмічаються різкі переходи від тепла до холоду, особливо в березні та квітні, і навпаки. При переміщенні тропічних теплих і сухих повітряних мас в деякі дні температура повітря в березні може сягати 25 тепла, в квітні – 28-30 вище нуля.

При вторгненні арктичних холодних повітряних мас – температура повітря різко знижується, в квітні, травні відмічаються заморозки, в квітні 3-10 морозу, в окремі роки і до 14 нижче нуля, в травні від 0 до 5 нижче нуля. Відмічаються заморозки і в червні – але рідко – один раз в 3-5 років.

В літній період погоду формує, в основному, західний та південно-західний перенос висотних повітряних мас, з районів Середземного моря та Атлантичного океану. З цими процесами, як правило, пов'язані значні дощі, сильні зливи, в окремі роки затяжні та тривалі.

Літом температура повітря (+30°C і вище) спостерігається в періоди, коли з Північної Африки переміщається на райони Закарпаття сухе тропічне повітря. Максимальна температура повітря в цей час може сягати 33-36°C. Перша половина осені тепла і суха (з деякими відхиленнями), друга – з частими дощами та туманами. В кінці жовтня, в листопаді збільшується повторюваність переміщення циклонів з заходу на Закарпаття, які несуть затяжні дощі, мряку, тумани, а на високогір'ї випадає вже сніг.

Середня річна температура повітря складає 9.6° тепла, найтеплішого місяця липня 20.5°, найхолоднішого місяця зими січня – мінус 3.1°. Максимальні температури повітря від 32° до 36° тепла найбільш часто спостерігаються в липні та серпні.

Мінімальна температура повітря спостерігається найчастіше в січні – від мін 8 до мін 26°. Вірогідність температури повітря нижче 25° морозу в грудні, січні, та лютому складає в середньому 6%.

В Сюртівській об'єднаній територіальній громаді переважають вітри південно-східного напрямку. Протягом року в приземному шарі переважає південно-східний вітер (26%), східний – 14%, північносхідний, північний, північно-західний – 12%. В холодний період року переважає також південно-східний вітер. В травні поряд з південно-східним (19%) відмічається північносхідний вітер (17%). В червні-серпні майже рівна вірогідність вітрів північно-східного (16-18%), південно-східного (15%) і південно-західного (12-15%) напрямку. Штиль (без вітру) найбільш вірогідний (24-34% від

загального числа випадків спостережень за вітром) з кінця літа допочатку весни. Вітер зі швидкістю більше 6-9 м/с відмічається частіше з грудня по квітень.

Відносна вологість повітря характеризує стан насичення повітря вологою в процентах при даній температурі. Це добрий показник сухості клімату. Фізико-географічні умови території, рельєф, лісові площі території сприяють досить високій вологості повітря. Середня місячна вологість повітря зимою складає 80-84 %, літом – 67-69%. Середньорічна вологість повітря – 73%.

Максимальна кількість опадів за рік може бути 950-1000 мм. Мінімальні річна кількість опадів відмічена 416 мм. Максимальна місячна кількість опадів випадає в червні, липні та листопаді, мінімальна – в лютому. Найбільша добова кількість опадів спостерігається в теплий період року при сильних зливах.

В середньому за рік спостерігається 35, найбільше – 44 дні з туманами. В холодний період року (листопад – березень) з туманами в середньому спостерігається 30 днів, в теплий (квітень-жовтень) – 2 дні. Найбільша кількість туманів в листопаді – в лютому.

Середня дата формування сталого снігового покриву в громаді припадає на двадцяті числа грудня. Строки його появи сильно різняться із року в рік в залежності від характеру погоди та особливостей циркуляції повітряних мас в передзимовий період. Середня тривалість періоду з стійким сніговим покривом в районі складають близько 50-60 днів. Однак, в 35% зим, сталий сніговий покрив взагалі не устанавлюється. Висота снігового покриву невелика, і лише в окремі зими може бути більша 40 см. Сильні снігопади відмічаються рідко, але щороку відмічаються короткочасні сильні снігопади без тривалого збереження снігового покриву. Сильні снігопади завдають шкоди та викликають труднощі в роботі районного господарства. Під час таких снігопадів кількість опадів за добу перевищує 15-20 мм і більше.

2.3. Геологічна будова та гідрогеологічні умови

У геологічному відношенні територія громади розташована у зоні Закарпатського внутрішнього прогину, що складений Мукачівською і Солотвинською улоговинами з накладеною на них Вигорлат-Гутинською грядою. До них з півдня прилягає Паннонський серединний масив. Поширені осадочні, магматичні утворення від верхньо-протерозойських до четвертинних. У всіх тектонічних зонах зустрічаються відклади юрської системи. Відклади крейдової системи беруть участь у будові фундаменту Закарпатського внутрішнього прогину. До них тут відносять теригенно-карбонатну флішодного типу товщу, складену чорними аргілітами, алевролітами, пісковиками, мергелями й вапняками. Потужність цієї товщі сягає кількох сотень метрів.

В цілому ґрунти Сюртівських територіальних громад сформувались в умовах помірного клімату з достатнім зволоженням, тому переважають різновиди дерново-підзолистих ґрунтів на низинній території та бурі гірсько-лісові, лучно-лісові у гірській місцевості.

На проєктованій території - це земельні ділянки з буроземно-підзолистими середньо-суглиновими ґрунтами. Буроземно-підзолисті ґрунти, поширені на виположених формах рельєфу горбів, гряд у передгір'ї і високих терас гірської частини. Вони утворились на досить глибоких товщах делювіальних і давньоалювіальних переважно нещербнистих відкладів. На їх формування вплинули два основні процеси ґрунтоутворення: буроземний, що відбувався під впливом лісової рослинності, і псевдопідзолистий або лессіваж, викликаний надмірним зволоженням і поверхневим оглеєнням, яке зумовлює відновлення окисного заліза, переведення його у двовалентний рухомий іон і збільшує рухомість гумусових речовин. Ці сполуки перерозподіляються по профілю ґрунту за підзолистим типом, але без тих глибоких хімічних перетворень, які властиві справжньому підзолистому процесові.

Профіль буроземно-підзолистих ґрунтів має значну глибину та виразно диференційований на генетичні горизонти. До глибини 15-20 см залягає

гумусноелювіальний горизонт, часто з ознаками оглеєння, сіро-бурого кольору, розпилений, пухкий, середньосуглинистий. Елювіальний горизонт простягається до глибини 55-60 см.

Варто відмітити, що загальна характеристика геологічної будови проєктованої території має суттєве значення при інженерно-будівельному освоєнні території. Територія населених пунктів характеризується підвищеною сейсмічністю.

2.4. Гідрогеологічні умови

Весь теплий період року характеризується частим випаданням зливових опадів, внаслідок чого на річках Ужгородського району щорічно утворюються дощові паводки. У середньому за рік спостерігається 8-10 паводків, в тому числі 1-4 з виходом на заплаву. Інтенсивна водовіддача водозборів при випаданні зливових опадів, а також значна пересіченість місцевості з великими похилами сприяють формуванню паводків з крутими підйомами та спадами рівнів води. Тому тривалість стояння високих рівнів незначна і не перевищує, як правило, 4 - 8 діб.

Осілля і зимова межені нетривалі та нестійкі внаслідок випадання дощів в осінній сезон і відлиг зимою. Зимова межень найбільш чітко проявляється в період зі стійкою від'ємною температурою повітря. Вона рідко триває два місяці. При відлигах зимовий стік істотно збільшується внаслідок талих вод.

Існуюче водопостачання населених пунктів, здійснюється з підземних джерел з діючої артсвердловини[11].

2.5. Загальні відомості громади

У 2020 році всі сільські, селищні і міські ради в Закарпатті було проведено об'єднання в об'єднані територіальні громади.

В Закарпатській області новий адміністративно територіальний устрій: 6 районів (Ужгородський, Мукачівський, Хустський, Тячівський, Берегівський, Рахівський райони) та 64 об'єднані територіальні громади.

Рис 1. Районування Закарпаття

Ужгородський район (з адміністративним центром у місті Ужгород) у складі територій Баранинської сільської, Великоберезнянської селищної, Великодобронської сільської, Дубриницько-Малоберезнянської сільської, Костринської сільської, Оноківської сільської, Перечинської міської, Середнянської селищної, Ставненської сільської, Сюртівської сільської, Тур'є-Реметівської сільської, Ужгородської міської, Холмківської сільської, Чопської міської територіальних громад, затверджених Кабінетом Міністрів України [15].

На прикладі Сюртівської ОТГ буде описуватися і формуватися бакалаврська робота.

12 червня 2020 року була утворена Сюртівська об'єднана територіальна громада.

21 листопада 2020 року новообрані депутати об'єднаної територіальної громади під проводом Арпада Пушкаря виконали присягу.

Сюртівська об'єднана територіальна громада займає 147,2 км² площі. Чисельність населення досягає 8727 осіб.

До цієї громади були об'єдналися 12 сіл, з яких 7 були сільськими радами. А саме приєдналися:

Сюртівська сільська рада

- село Сюрте

Великогеєвецька сільська рада

- село Великі Геївці
- село Малі Геївці
- село Руські Геївці

Галоцька сільська рада

- село Галоч
- село Батфа
- село Палло

Паладь-Комарівецька сільська рада

- село Паладь-Комарівці
- село Малі Селменці

Тийгласька сільська рада

- село Тийглаш

Часлівецька сільська рада

- село Часлівці

Ратівецька сільська рада

- село Ратівці

Голова Сюртівської об'єднаної територіальної громади Пушкар Арпад Іванович [17].

Висновок до розділу 2. До Сюртівської об'єднаної територіальної громади входить 12 сіл загальною площею 147,2 км², з населенням – 9460 осіб.

Територія населених пунктів, Сюртівської об'єднаної територіальної громади, знаходиться у західній частині Закарпаття, з наступними характеристиками:

- найнижча температура досягає -26° , а найвища – $+36^{\circ}$;
- ґрунтовий покрив переважає – дерново-підзолистих ґрунтів;
- рельєф території низовинний;
- максимальна кількість опадів за рік 1000 мм, мінімальна – 416 мм;
- середньорічна вологість повітря – 73%.

**Розділ 3. Визначення меж об'єднання територіальних громад
(Сюртівська ОТГ)**

3.1. Первинні землепорядні роботи.

Перший розділ роботи розкриває нормативно-правові чинники, якими формується юридичне значення території сільської ради. З метою застосування єдиного підходу до формування території рад на території України, відповідним науковим інститутом були розроблені вказівки. Саме виконані землепорядниками роботи на підставі даних вказівок і стали не тільки економічною основою для органів місцевого самоврядування, а й для адміністративного устрою держави.

Відповідно до вказівок по складанню проектів формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад народних депутатів затверджені головою державного Комітету України по земельній реформі Б. М. Чепков 30 жовтня 1991 року.

Загальні положення

Проекти формування територій і встановлення меж сільських, селищних Рад народних депутатів складаються з метою створення територіальних умов для самостійного вирішення сільськими, селищними Радами народних депутатів та їх органами усіх питань місцевого життя, виходячи з інтересів населення, що проживає на цих територіях, на підставі законодавства України та повної економічної самостійності.

Встановлення меж території сільських, селищних Рад народних депутатів виконується одночасно в межах всього адміністративного району (або в межах міської Ради народних депутатів, в адміністративному підпорядкуванні якої є район).

Розмежування території адміністративного району на території сільських, селищних Рад народних депутатів проводиться, як правило, по границях землеволодінь колгоспів, радгоспів, їх підрозділів (бригад, відділень), інших сільськогосподарських підприємств, границях державних лісгосподарських підприємств та їх підрозділів (лісництв, обходів), границях землекористувань підприємств, установ і організацій, по чітко виражених контурах або живих урочищах.

Межа сільської, селищної Ради народних депутатів з зовнішньою межею міста визначається за проектом планівки та забудови міста або техніко-економічним обґрунтуванням розвитку міста. При відсутності цих документів межа міста тимчасово встановлюється по фактичній границі комісією, що створюється з представників суміжних міської і сільських, селищних Рад народних депутатів і затверджується рішенням цих Рад.

Територія сільської, селищної Ради народних депутатів формується із земель всіх без винятку землеволодінь і землекористувань. До її складу повинні входити землі всіх категорій незалежно від їх цільового призначення.

Проект формування території і встановлення меж сільських Рад погоджується сільськими Радами і затверджується районною Радою народних депутатів.

Проект формування території і встановлення меж селищних Рад погоджується селищними і районними Радами і затверджується обласною Радою народних депутатів, або за її дорученням районною Радою народних депутатів.

Спори суміжних сільських, селищних, міських (міст районного підпорядкування) Рад народних депутатів по питанню встановлення меж території цих Рад вирішуються районною Радою.

Роботи по формуванню територій і встановленню меж сільських, селищних Рад народних депутатів виконуються в такому порядку:

- підготовчі роботи;
- розробка схеми формування територій сільських, селищних Рад народних депутатів в межах адміністративного району;
- розробка проектів формування території і встановлення меж кожної сільської, селищної Ради;
- погодження та затвердження проектів формування території і встановлення меж сільських, селищних Рад;
- виготовлення проектної документації;

- перенесення проекту в натуру (на місцевість).

Підготовчі роботи

Встановлення складу сільських, селищних Рад в межах адміністративного району та віднесення сільських населених пунктів до сільської, селищної Ради. Встановлення кількості населення по кожному окремому населеному пункту і сільської, селищної Ради в цілому.

Збір, систематизація та аналіз матеріалів, які характеризують природні і соціально-економічні умови району в цілому та окремих його частин.

Вивчення планово-картографічних матеріалів. Збір, вивчення і систематизація земельно-облікових, історичних матеріалів, матеріалів ґрунтових, геоботанічних, меліоративних, водогосподарських, агролісомеліоративних, шляхових та інших вишукувань і обстежень, матеріалів землеустрою і лісоустрою, матеріалів контурно-меліоративної і ґрунтоводоохоронної організації території, проектів меліорації земель тощо.

Вивчення і аналіз даних про фактичний стан і перспективи розселення.

Проведення польового обстеження території району, а також границь землеволодінь колгоспів, радгоспів, лісництв з метою формування територій сільських, селищних Рад.

Розробка схеми формування територій сільських, селищних Рад

Формування територій сільських, селищних Рад народних депутатів виконується на картосхемах, які складаються в масштабі 1:50000 – 1:25000 на всю територію адміністративного району.

На картосхемі показуються населені пункти, границі землеволодінь і землекористувань, наносяться проектні межі сільських, селищних Рад.

Формування територій сільських, селищних Рад народних депутатів проводиться з урахуванням існуючої системи сільського розселення і перспектив його розвитку, розміщення землеволодінь і землекористувань, гідрографії і рельєфу місцевості, забезпечення компактності території сільських, селищних Рад та функціональних зв'язків між об'єктами виробництва, а також об'єктами обслуговування населення.

Розробка проектів формування території і встановлення меж сільської, селищної Ради

Проектування меж території сільських, селищних Рад проводиться на планах внутрігосподарського землеустрою масштабу 1:25000 – 1:10000 на підставі розробленої схеми формування території сільських, селищних Рад.

При обстеженні території сільських, селищних Рад уточнюються назви, місцезнаходження та фактично зайнята площа всіх землевласників і землекористувачів (крім особистих підсобних господарств громадян), що знаходяться на території кожної Ради, визначається склад угідь.

В процесі проектування межі уточнюються на місцевості в присутності представників суміжних сільських, селищних Рад, про що складається акт польового обстеження та погодження суміжних меж за формою.

Проектні межі території сільських, селищних Рад погоджуються і розглядаються повноважними представниками сільських, селищних Рад та представниками колгоспів, радгоспів, лісогосподарських підприємств, інших зацікавлених землевласників і землекористувачів.

На території сільської, селищної Ради визначаються границі особливо цінних продуктивних земель, а також земель заповідників, національних дендрологічних і меліоративних парків, ботанічних садів, поховань і археологічних пам'яток.

На графічні матеріали наносяться границі та площі земель запасу, агропромислові групи ґрунтів, наводяться відповідні показники економічної оцінки земель або ціна земель.

Погодження і затвердження проектів формування території і встановлення меж сільських, селищних Рад.

Проект формування території і встановлення меж розглядається на сесії сільської, селищної Ради народних депутатів і з їх висновком подається на розгляд районної Ради народних депутатів.

Районна Рада розглядає народних депутатів проект формування території і встановлення меж сільських, селищних Рад і затверджує проектні

рішення по кожній сільській Раді. По проектах формування територій і встановлення меж сільських, селищних Рад готується висновок районної Ради, який разом з проектною документацією подається для затвердження до обласної Ради народних депутатів.

Виготовлення проектної документації

Проектна документація по формуванню території і встановленню меж сільських, селищних Рад народних депутатів складається з таких матеріалів:

- пояснювальної записки;
- графічних матеріалів;
- матеріалів погодження і затвердження проекту.

Пояснювальна записка:

Завдання на розробку проекту, техніко-економічні показники, коротку характеристику району, особливості формування територій і встановлення меж сільських, селищних Рад, їх загальну площу та склад земельних угідь, короткий опис виконаних робіт. В записці додається список всіх землевласників і землекористувачів (крім громадян) в межах території кожної сільської, селищної Ради, а також склад угідь землевласників і землекористувачів (крім громадян).

Розробляється зведена по району відомість землевласників і землекористувачів (крім громадян).

Для сільської, селищної Ради пояснювальна записка виготовляється окремо. Ця записка включає: коротку природну та соціально-економічну характеристику території. Характеристику меж сільської, селищної Ради. Площу та склад угідь по землевласниках і землекористувачах (крім громадян). Якісну характеристику угідь. Перелік особливо цінних земель, площі земель запасу, земель населеного пункту.

Пояснювальна записка виготовляється в двох примірниках, з яких перший – проектній організації, другий – сільській, селищній Раді народних депутатів.

Графічні матеріали проекту складається із креслення меж сільської, селищної Ради народних депутатів; картосхеми формування територій і встановлення меж сільських, селищних Рад народних депутатів; креслення перенесення проекту меж в натуру (на місцевість).

Креслення меж сільської, селищної Ради народних депутатів складаються в масштабі 1:25000 – 1:10000. На кресленні показується:

- адміністративна границя сільської, селищної Ради, геодезичні дані (міра ліній, румби);
- границі землевласників і землекористувачів (крім громадян) і геодезичні дані на них;
- границі населених пунктів (площі особистих підсобних господарств, городів, колективних садів, пасовищ та сіножатей показується в цілому по масиву, кварталу або населеному пункту);
- площі землевласників і землекористувачів;
- границі та площі земель запасу;
- границі особливо цінних продуктивних земель;
- агровиробничі групи ґрунтів, показники економічної оцінки земель або ціна земель.

Приводиться відповідне внутрірамочне оформлення, що несе спеціальне навантаження (кількісний склад земельних угідь, перелік особливо цінних земель, номенклатура агровиробничих груп ґрунтів, опис суміжних земель та інше). Додається перелік землевласників і землекористувачів, вказується площа їх земель та склад.

Креслення виготовляється в двох примірниках, з яких перший – проектній організації, другий – сільській, селищній Раді народних депутатів.

Картосхеми формування територій сільських, селищних Рад складається в масштабі 1:50000 – 1:25000. На картосхемі показується проектні межі сільських, селищних Рад, межі землевласників і землекористувачів (крім громадян). На картосхемі дається перелік сільських,

селищних Рад народних депутатів, вказується їх площа, кількість населених пунктів та населення.

Карта-схема виготовляється в трьох примірниках, з яких перший – проектній організації, другий – замовнику, третій – районній Раді народних депутатів (четвертий примірник може виготовлятися для обласної Ради).

Креслення перенесення проекту меж в натуру (на місцевість) виготовляється в разі необхідності визначення меж сільських, селищних Рад на місцевості і їх закріплення.

Креслення складається на плані масштабу 1:25000 – 1:10000. На кресленні показується: місця закладки межових знаків, прив'язка теодолітних ходів до пунктів триангуляції, або інших геодезичних знаків, координати яких обчислені в системі 1942 року. Максимально використовується при цьому межові знаки, встановлені по окружних межах колгоспів, радгоспів, інших землевласників та землекористувачів.

Приводяться необхідні геодезичні дані (міри ліній, кути, румби або дирекційні кути), порядок виконання робіт.

Креслення виготовляється в двох примірниках, з яких перший – проектній організації, другий – замовнику.

Матеріали погодження та затвердження проекту складається із:

- актів польового обстеження меж та їх погодження суміжними Радами;
- протоколів розгляду проекту встановлення меж сільською, селищною Радою народних депутатів;
- рішення районної Ради народних депутатів про затвердження проектів формування території і встановлення меж сільських Рад та висновку районної ради про формування території та встановлення меж селищної Рад;
- рішення обласної Ради народних депутатів про затвердження проектів формування території і встановлення меж селищних Рад.

Матеріали погодження та затвердження проектів прикладаються до пояснювальної записки.

Перенесення проекту в натуру (на місцевість)

Затверджений районною (обласною) Радою народних депутатів проект встановлення меж сільських, селищних Рад народних депутатів переноситься в натурі (на місцевості) у випадках, коли ці межі нечітко виражені в натурі або спірні.

Перенесення в натуру передують його геодезична підготовка.

На креслення перенесення проекту в натуру виписуються натуральні геодезичні виміри, показується місця встановлення межових знаків, порядок виконання робіт.

Межові знаки встановлюються в таких місцях, де є можливість забезпечити їх надмірне зберігання.

Способи перенесення проекту в натуру повинні бути простими і забезпечувати необхідну точність робіт.

Роботи по перенесенню меж сільської, селищної Ради виконуються за окремим договором із замовником.

3.2. Індексні кадастрові карти

У 2009 році на підставі наказу Держкомзему України № 240 «Про організацію та виконання робіт із створення базових та індексних кадастрових карт по частині Б договорів, укладених в рамках Компонента D проекту «Видача державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвиток системи кадастру» було створено базові та індексні кадастрові карти. Відповідно до даного наказу індексна кадастрова карта – спеціальна карта (план) розміщення кадастрових облікових одиниць в межах адміністративно-територіальних утворень, яка містить межі облікових одиниць та їх нумерацію.

Кадастрова облікова одиниця – земельна ділянка, будівля чи споруда та їх частини, кадастровий квартал, кадастрова зона, адміністративно-територіальна одиниця. А кадастрова зона – сукупність (об'єднання) кадастрових кварталів у межах окремого населеного пункту або у межах

території адміністративно-територіальної одиниці за межами населених пунктів.

Наведені картографічні матеріали та облікові одиниці було застосовано Державним земельним кадастром, як основа для його ведення.

16.06.2010 року наказом Держкомзему України № 472 було визнано таким, що втратив чинність, наказ Держкомзему від 13.05.2009 № 240.

Аналіз наведеного доводить, що на сьогоднішній день, єдиною офіційною основою для визначення межі рад – є індексні кадастрові карти.

Загальна частина

Таком для Порядку складання та затвердження індексних кадастрових карт (планів) вживаються такі терміни:

- кадастровий квартал - об'єднання земельних ділянок, обмежене природними або штучними лінійними спорудами і рубежами (річками, струмками, каналами, лісосмугами, вулицями, шляхами, інженерними спорудами, огорожами, фасадами будівель, лінійними спорудами тощо);

- кадастрові карти (плани) - картографічні документи, що містять графічне зображення адміністративно-територіальних одиниць, кадастрових зон, кварталів, земельних ділянок із зазначенням їх номерів, місця розташування їх меж та меж зон з особливими умовами використання земель, контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельних ділянках;

- кадастрові плани земельних ділянок - картографічні документи, що містять графічне зображення земельних ділянок із зазначенням місця розташування їх меж, меж земель, обмежених (обтяжених) правами інших осіб, контурів земельних угідь, контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельних ділянках, та кадастровий номер земельної ділянки.

Складання індексних кадастрових карт (планів), кадастрових карт (планів), кадастрових планів земельних ділянок здійснюється із застосуванням Державної геодезичної референцної системи координат УСК – 2000.

Індексні кадастрові карти (плани), кадастрові карти (плани), кадастрові плани земельних ділянок складаються в електронному (цифровому) вигляді та на паперових носіях.

Вимоги до складення, затвердження та оформлення індексних кадастрових карт (планів), кадастрових карт (планів)

Індексні кадастрові карти (плани) і кадастрові карти (плани) складаються у масштабі:

- 1:10000 - індексні кадастрові карти, кадастрові карти Автономної Республіки Крим, областей, районів;

- від 1:5000 до 1:500 - індексні кадастрові плани, кадастрові плани міст, селищ міського типу, сільських населених пунктів.

Кадастрові карти (плани) в електронному (цифровому) вигляді складаються шляхом зазначення на індексній кадастровій карті (плані) в електронному (цифровому) вигляді відомостей про межі та нумерацію адміністративно-територіальних одиниць, земельних ділянок, межі зон з особливими умовами використання земель, контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельних ділянках.

Індексні кадастрові карти (плани) в електронному (цифровому) вигляді складаються за результатами векторизації контурів кадастрових кварталів, зон, відображених на паперових картах або безпосереднього встановлення меж та нумерації зон і кварталів на електронних (цифрових) картах шляхом створення замкнутих контурів (полігональних об'єктів) окремих кадастрових кварталів і зон.

Індексні кадастрові карти (плани) на паперових носіях складаються шляхом нанесення на паперові відбитки зведених, трансформованих та приведених до єдиної системи координат планово-картографічних матеріалів (плани меж територій сільських, селищних, міських рад; плани меж населених пунктів та інше) меж кадастрових зон та кварталів згідно з нормами та правилами, які застосовуються під час виконання картографічних робіт.

Індексні кадастрові карти (плани), кадастрові карти (плани) складаються юридичними та фізичними особами, які отримали в установленому порядку ліцензії на виконання топографо-геодезичних, картографічних робіт, проведення робіт із землеустрою, землеоціночних робіт.

Складені в установленому порядку кадастрові карти (плани) передаються Укргеодезкартографії та територіальним органам Держкомзему.

Зазначення на кадастрових картах (планах) місця розташування меж адміністративно-територіальної одиниці та оновлення інформації про такі межі здійснює Укргеодезкартографія.

Кадастрові карти (плани) затверджуються Укргеодезкартографією та керівником відповідного територіального органу Держкомзему, засвідчуються його підписом, що скріплюється печаткою відповідного органу.

Індексні кадастрові карти (плани) затверджуються керівником територіального органу Держкомзему, засвідчуються його підписом, що скріплюється печаткою такого органу.

Індексні кадастрові карти (плани), кадастрові карти (плани) оновлюються за результатами проведення топографо-геодезичних робіт та робіт із землеустрою щодо встановлення меж земельних ділянок.

Індексні кадастрові карти (плани) оновлюються та актуалізуються у разі коригування меж кадастрових зон та/або кадастрових кварталів.

Індексні кадастрові карти (плани) не оновлюються у разі зміни адміністративно-територіального устрою України.

Кадастрові карти (плани) оновлюються та актуалізуються у разі:

- коригування меж кадастрових зон та/або кадастрових кварталів;
- зміни меж адміністративно-територіальних одиниць;
- встановлення та/або зміни меж зон з особливими умовами використання земель;
- формування нових земельних ділянок.

Оновлені кадастрові карти (плани), індексні кадастрові карти (плани) на паперових носіях затверджуються з урахуванням вимог, визначених пунктами 10 і 11 цього Порядку.

Оновлення та актуалізація кадастрових карт (планів), індексних кадастрових карт (планів) в електронному (цифровому) вигляді здійснюється постійно Держкомземом та Укргеодезкартографією [7].

Нами досліджено теоретичний процес складання кадастрових карт(планів), якими відображається територія ради. У послідуючих підпунктах розділу ми висвітливо як особливості кожної сільської ради, яка об'єдналась у Сюртівську сільську ради так і процес складання плану меж даної ради.

3.3. Сюртівська ОТГ

Отримавши вхідними даними Картографічні матеріали території сільської ради масштабу 1:10000. Межі населених пунктів. Межі території ради. Адміністративна звітність з кількісного обліку земель (форми № 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем).

В програмному забезпеченні Digitals я розробила по вихідних даних плани встановлення меж по кожній сільській раді. Потім об'єднала ці всі плани в єдину карту.Зробила межі Сюртівської об'єднаної територіальної громади(Додаток З) і показала як сама територія громади розміщується на публічній кадастровій карті(Додаток Ж).

Загальний опис кожної сільської ради Сюртівської об'єднаної територіальної громади:

1. Сюртівська сільська рада

Сюртівська сільська рада межує з півночі з Галочською сільською радою, з півдня з Тийглашською сільською радою, із сходу з Ратівецькою сільською радою, з заходу з Паладь – Комарівською сільською радою.

Село Сюрте має географічні координати 48°30'12'' північ нічної широти 22°13'55'' східної довгот. Відстань дорайцентру м. Ужгород, близько 13 км і проходить автошляхом М 06. На території сільської ради є залізнична

станція «Струмківка». В селі розташована середня школа 1-3 ступеня, амбулаторія сімейної медицини, філія Укрпошти, декілька фермерських господарств, магазин АВС, три автозаправки, СТО, міні— супермаркет «DUBKI», районна бібліотека, католицька та реформаторська церкви та декілька кафетеріїв.

Площа Сюртівської сільської ради складає 1549,05 га, с. Сюрте – 441,98 га. Населення Сюртівської сільської ради становить 1898 осіб(Додаток А).

2. Великогеєвецька сільська рада

Великогеєвецька сільська рада межує зТисаагтелецькою сільською радою, Тийгласької сільською радою, Ратівецькою сільською радою, Часлівецькою сільською радою, Баранинською сільською радою.

На території населеного пункту є філія Укрпошти.

Сільській раді підпорядковані населені пункти: с. Великі Геївці, с. Малі Геївці, с. Руські Геївці.

Площа Великогеєвецької сільської ради складає 3420,34 га, с. Великі Геївці – 471,35 га.

Населення Великогеєвецької сільської ради складає 1948 осіб(Додаток Б).

3. Галоцька сільська рада

Галоцька сільська рада межує з Паладь-Комарівецькою сільською радою, Холмецькою сільською радою, Сюртівською сільською радою, Тарновецькою сільською радою, Ратівецькою сільською радою.

Підпорядковуються села Батфа і Палло.

Село Галоч має географічні координати 48°33'18'' північної широти 22°11'53'' східної довгот.

На території сільської ради є Реформатська церква, Галоцька філія Шишлівського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Холмківської сільської ради.

Площа Гальцької сільської ради 1748,02 га, села Галоч – 334,05 га.

Населення Галоцької сільської ради дорівнює 1151 осіб(Додаток В).

4. Паладь-Комарівецька сільська рада

Паладь-Комарівецька сільська рада межує з Сюртівською сільською радою, Галоцькою сільською радою, Тийглаською сільською радою.

Село Паладь-Комарівці має географічні координати $48^{\circ}31'28''$ північноїшироти $22^{\circ}10'32''$ східної довгот.

На території сільської ради є Паладь-Комарівецький дошкільний навчальний заклад Паладь-Комарівецької сільської ради Ужгородського району Закарпатської області, Паладь-Комарівецька гімназія Сюртівської сільської ради Ужгородського району Закарпатської області, реформаторську церкву, кафе «Violetta», католицький храм, магазин ABC.

Площа Паладь-Комарівецької сільської ради 2717,14 га, а села Паладь-Комарівці – 205,33 га.

Населення Паладь-Комарівецької сільської ради: 1034 осіб(Додаток Г).

5. Тийгласька сільська рада

Тийгласька сільська рада межує з півночі з Сюртівською сільською радою, з півдня з Соломонівською сільською радою, із сходу з Ратівецькою сільською радою, з заходу з Паладь – Комарівською сільською радою.

Село Тийглаш має географічні координати $48^{\circ}28'18''$ північноїшироти $22^{\circ}13'43''$ східної довгот. Відстань дорайцентру м. Ужгород, близько 10 км і проходить автошляхом М 06 Київ - Чоп. На території сільської ради є залізнична станція «Цеглівка». В селі розташовано: Тийгласький дошкільний навчальний заклад, лікарська амбулаторія, філія Укрпошти, декілька фермерських господарств, магазин ABC, СТО, міні – мінімаркет «Мінімаркет Кооператир» та кафе KorallKavezo.

Площа Тийгласької сільської ради складає 1962,72 га, с. Тийглаш – 358,09 га.

Населення Тийгласької сільської ради: 551 осіб(Додаток Д).

6. Часлівецька сільська рада

Сільська рада межує з Баранинською сільською радою Ужгородського району, з Великогеєвецькою сільською радою Ужгородського району, з

Ратовецькою сільською радою Ужгородського району, з Коритнянською сільською радою Ужгородського району та з Тийглаською сільською радою Ужгородського району.

Географічні координати села Часлівці $48^{\circ}32'22''$ північної широти $22^{\circ}18'17''$ східної довгот.

Відстань дорайцентру м. Ужгород, близько 10 км. На території Часлівецької сільської ради є: Часлівецька філія Коритнянського опорного закладу загальної освіти I-III ступенів Холмківської сільської ради, Часлівецька загальноосвітня спеціальна школа-інтернат I-II ступеня Закарпатської обласної ради, магазин АВС, бібліотека, Костел Успіння Пресвятої Діви Марії.

Всього земель в межах сільської ради 867,23 га, а в населеному пункті 296,00 га.

Населення Часлівецької сільської ради: 820 осіб(Додаток Е).

7. Ратівецька сільська рада

Ратівецька сільська рада межує з: Великогеєвецькою сільською радою, Часлівецькою сільською радою, Тийглаською сільською радою, Сюртівською сільською радою, Холмоцькою сільською радою.

Село Ратовці має географічні координати $48^{\circ}31'16''$ північної широти $22^{\circ}15'59''$ східної довгот.

Відстань дорайцентру м. Ужгород, близько 14 км, яка проходить автошляхом М 06. На території сільської ради є: Ратівецький Дошкільний Навчальний Заклад, реформатська церква, магазин АВС, філія Укрпошти, бібліотека.

Площа Ратівецької сільської ради складає 1855,26 га, с. Ратівці – 350,37 га.

Населення Ратівецької сільської ради: 1325 осіб(Додаток Є).

На загальному плані встановлення меж Сюртівської об'єднаної територіальної громади(Додаток З)відображені межі бувші сільські ради, які об'єдналися. За допомогою програми Digitala нами відображені в

електронному виді, межі сільських рад. При виконанні робіт паралельно був створений каталог координат суміжних сільських рад. Зазначені роботи надали нам можливість в подальшому визначити площі цих сільських рад. Також показано на план схемі розташування громади в публічній кадастровій карті (Додаток Ж).

Площа меж Сюртівської об'єднаної територіальної громади в загально доступних джерелах становить 145,7 км², що відповідає 14 570 га. Відповідно до створених нами картографічних планах загальна площа громади виходить 14 119,79 га.

Висновки: На підставі викладеного ми можемо зауважити, що на сьогоднішній день просторове об'єднання територіальних громад відбувається на підставі індексних кадастрових карт, а не технічних документацій формування території рад шляхом об'єднання з фізичним визначенням їх меж.

З метою усунення передумов порушення повноважень щодо розпорядження землями за межами населених пунктів суміжними суб'єктами владних повноважень є обґрунтованим ініціатива, щодо законодавчого врегулювання винесення меж сільських рад в натурі (на місцевості з урахуванням документації на підставі якої вони формувались).

Розділ 4. Економіка та організація робіт при виготовленні проекту

4.1. Заходи щодо раціональної організації робіт у землеустрою

Центральне місце в системі землевпорядного виробництва належить плануванню робіт. В планах землевпорядних робіт встановлюються їх обсяги за видами, передбачається потреба в землевпорядних кадрах і орієнтовна вартість цих робіт для подальшого їх фінансування.

Раціональна організація землевпорядних робіт впливає з правильно розроблених і взаємоув'язаних планів використання земельних, трудових і фінансових ресурсів. Продуктивність праці землевпорядних кадрів залежить від багатьох факторів суб'єктивного і об'єктивного характеру, які можна об'єднати в три групи:

- 1). фактори, зумовлені природно-кліматичними умовами виробництва;
- 2). фактори, пов'язані з капітальними вкладеннями і збільшенням основних фондів (впровадження нової техніки і обладнання);
- 3). фактори, не пов'язані з капітальними вкладеннями і збільшенням основних фондів (впровадження прогресивної технології, передових методів організації і оплати праці, підвищення кваліфікації спеціалістів).

Фактори, зумовлені природно-кліматичними умовами виробництва, відносяться до об'єктивних, оскільки їх вплив на продуктивність праці не залежить від діяльності конкретних працівників. Інші фактори відносяться до суб'єктивних, оскільки визначаються волею людини.

Раціональна організація робіт із землевпорядкування нерозривно пов'язана зі спеціалізацією землевпорядного виробництва, яка передбачає таку форму організації суспільного виробництва, при якій виготовлення однорідної продукції або окремих технологічних операцій закріплене за окремими виробничими підрозділами.

Ефективність організації землевпорядних робіт виражається в якості виготовлюваної продукції і прийнятих рішень щодо поліпшення використання земель.

Основними напрямками розвитку землевпорядних робіт в сучасних є:

1. Розробка наукових основ функціонування землевпорядкування в ринкових умовах.
2. Забезпечення сталого землекористування з одночасним удосконаленням структури угідь та доведення рівня їхньої сільськогосподарської освоєності, розораності та лісистості до оптимальних розмірів.

3. Правове забезпечення удосконалення системи земельних відносин шляхом розробки, прийняття і реалізації необхідних законів та нормативноправових актів.

4. Підвищення ролі землевпорядкування у здійсненні державної політики у сфері використання та охорони земель, забезпечивши при цьому пріоритетні інтереси держави та територіальних громад.

5. Створення єдиної державної системи реєстрації прав на землю та іншу нерухомість.

6. Регулювання ринку землі, удосконалення системи оподаткування земель та державної підтримки й захисту прав власників землі та землекористувачів [9].

4.2. Значення, зміст і види робіт

В системі землевпорядної служби важливе значення має її кадрове забезпечення для раціонального і ефективного використання земельних ресурсів. Землевпорядні дії по вивченню, обліку і оцінці земель, розробці прогнозів, схем, проектів, робочих проектів організації території переважно здійснюють спеціалісти проектно-вишукувальних організацій по землевпорядкуванню.

Управління єдиним земельним фондом потребує, з одного боку, участі в землевпорядних діях представників землевпорядних органів у виконанні різних стадій землевпорядного процесу, а з другого – здійснення функцій по державному контролю за використанням і охороною земель.

Землевпорядна служба є головною ланкою в загальній системі служби. Це пов'язано з тим, що всі вищестоящі землевпорядні органи практично не займаються виконанням землевпорядних робіт і натурі, а отримують необхідні дані для управління земельним фондом шляхом узагальнення, систематизації та аналізу даних, отриманих від землевпорядної служби.

Орієнтовна схема землевпорядної служби адміністративного району служби представлена на рис. 2.

Рис.2. Землевпорядна служба

Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) реалізує державну політику у сфері топографогеодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів.

Голова Держгеокадастру є Головним державним інспектором у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель.

Керівники територіальних органів Держгеокадастру є головними державними інспекторами у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель, а їх перші заступники та заступники – відповідно першими заступниками та заступниками головних державних інспекторів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України.

Керівники структурних підрозділів Держгеокадастру та його територіальних органів, на яких покладено повноваження щодо виконання інспекційних функцій, є одночасно старшими державними інспекторами у

сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель.

Головні та провідні спеціалісти, які безпосередньо здійснюють державний нагляд (контроль), є одночасно державними інспекторами у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та земле оціночних робіт» відмінено ліцензування робіт із землеустрою та запроваджено професійну атестацію кадрів у сфері землеустрою: інженерів-землепорядників та інженерів-геодезистів.

Статею 26 Закону України «Про землеустрій» передбачено, що розробниками документації із землеустрою є: юридичні особи, що володіють необхідним технічним забезпеченням у складі яких працює за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землепорядників, або фізичні особи – підприємці, які володіють технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землепорядниками.

Сертифікованими інженерами-землепорядниками є особи, які мають вищу освіту за спеціальностями та кваліфікаціями у галузі знань землеустрою, мають стаж роботи за спеціальністю не менше одного року, склали кваліфікаційний іспит, одержали сертифікат та зареєстровані в Державному реєстрі сертифікованих інженерів-землепорядників.

Сертифікованим інженером-геодезистом може бути особа, яка має стаж роботи за спеціальністю не менше одного року, склала кваліфікаційний іспит, одержала кваліфікаційний сертифікат та внесена до Державного реєстру сертифікованих інженерів-геодезистів.

Інженеру-геодезисту, який склав кваліфікаційний іспит, видається кваліфікований сертифікат інженера-геодезиста у паперовій або електронній формі, що підтверджує відповідність особи кваліфікаційним характеристикам

професії та її спроможність самостійно проводити топографо-геодезичні і картографічні роботи.

Сертифіковані інженер-землевпорядник та інженер-геодезист мають особисту печатку, на якій зазначаються його прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія а номер паспорта.

Особи, які не склали кваліфікаційного іспиту Кваліфікаційній комісії, допускаються до його повторного складання не раніше ніж через два місяці.

Важливого значення набувають питання організації і планування землевпорядних робіт на макрорівні, які можна звести до таких дій:

- планування землевпорядних робіт;
- організації виконання проектно-вишукувальних робіт;
- контролю і приймання виконаних робіт;
- ведення основного і поточного земельного кадастру;
- надання допомоги у здійсненні проектів;
- державного контролю за використанням і охороною земель;
- роботи з листами, заявками і скаргами підприємств, установ і громадян.

Крім того, головний (старший) інженер-землевпорядник бере участь у виконанні завдань спеціального характеру, пов'язаних з організацією і управлінням сільського господарства.

Усе вище зазначене потребує здійснення відповідних заходів щодо організації і планування робіт районної землевпорядної служби.

4.3. Планування і організація виконання землевпорядних робіт

Планування робіт по землеустрою базується на загальних принципах планування, таких, як аналіз вихідного рівня розвитку виробництва на початок планового періоду, виділення головної ланки в плані, встановлення

темтів розвитку галузей виробництва, погодженість планів виробництва, фінансових планів і планів матеріальнотехнічного забезпечення.

Характерною рисою всіх видів планування є їх безперервність, завдяки чому органічно поєднуються річні і перспективні плани. Перспективне планування робіт у землевпорядній службі має прояв при розробці планів використання земель на перспективу у вкладі перспективних планів економічного розвитку. При цьому розробку перспективних планів землевпорядних робіт здійснюють у двох напрямках. Перший, який надходить від підприємств, організацій і установ району про види і обсяги робіт, і другий, який надходить від обласного управління Держгеокадастру про види і обсяги робіт, виходячи з перспективного плану економічного і соціального розвитку.

Слід зазначити, що перспективне і поточне планування землевпорядних робіт має постійний характер. Обсяги перспективних планів робіт можуть коригуватися з урахуванням конкретних потреб у забезпеченні раціонального і ефективного використання земель.

При здійсненні планування господарства у сфері землеустрою необхідно виконати наступні заходи:

1. Конкретизувати види робіт із землеустрою, які буде виконувати господарство.
2. Здійснити аналіз таких робіт.
3. Оцінити ринок збуту та визначити цільового клієнта.
4. Провести аналіз конкуренції.
5. Розробити стратегію маркетингу.
6. Розробити план виробничого процесу.
7. Скласти річний та фінансовий план господарства.
8. Розробити організаційний план.
9. Здійснити оцінювання ризиків і визначити строки окупності.

Плани землевпорядних робіт включають такі основні елементи (рис. 3.):

Тематичний план	напрями проектно-пошукових робіт за видами та обсягом у грошову виразі
План по праці	показники обсягів проектних і вишукувальних робіт, які виконуються власними силами
Штатний розпис	регламентація згідно з діючими нормативами структури працівників апарату управління, виробничого складу і обслуговуючого персоналу
Кошторис витрат	план передбачуваних грошових витрат і надходжень. Витрати бувають прямі (пов'язані безпосередньо з виконанням вишукувань, розробкою документації). Витрати бувають накладні (необхідні для здійснення управління і виробничо-фінансової діяльності проектних організацій)
Фінансовий план	визначає доходи і надходження коштів, витратні відрахування, для чого складається прибутково-видатковий баланс
Календарний план	складається по об'єктах, в якому вказується кошторисна вартість по видах робіт, дата початку робіт і термін завершення
План матеріально-технічного забезпечення	визначається потреба проектної організації в необхідному обладнанні, інструментальних приладах

Рис.3. Основні елементи річного плану землевпорядних робіт

Землевпорядну справу порушують переважно при міжгосподарському землеустрої, для чого готують клопотання з необхідними обґрунтуваннями для перерозподілу земельного фонду між категоріями земель.

На стадії проектних робіт по землеустрою головний інженер-землевпорядник перевіряє відповідність проектних рішень принципам землевпорядкування. При цьому для умов сільського господарства він повинен вимагати і добиватися від авторів проектів, щоб їх проектні рішення забезпечували отримання максимальної кількості продукції з кожного

гектара земельних угідь при найменших затратах праці ізасобів на одиницю продукції при неухильному підвищенні родючості ґрунтів.

Важливе місце у виробничій діяльності головного інженера-землевпорядника займають функції по контролю і прийманню робіт, виконуваних спеціалістами проектних організацій. Ці функції полягають у перевірці достовірності землевпорядних дій спеціалістів виробничого складу проектних та інших організацій на різних стадіях і етапах робіт. При цьому головний інженер-землевпорядник як сторона, зацікавлена у правильності виконання робіт, керується вимогами діючих технічних вказівок. Наприклад, при прийманні польових геодезичних робіт він керується допустимими значеннями кутових неув'язок або відносних помилок у лінійних вимірах. Для цього інженер-землевпорядник прокладає в натурі контроль ходи на території виконаних робіт, здійснює необхідні виміри і обчислення. Обсяг контрольних перевірок встановлюється в розмірі близько 15 % усього обсягу виконаних робіт.

При польовому прийманні робіт головний інженер-землевпорядник перевіряє не тільки правильність робіт з технічної точки зору, але і їх якість, звертаючи особливу увагу на якість перенесення в натуру проектів, а також зйомочних і обслідувальних робіт, робіт по поліпшенню природного стану земель, від чого залежить реальна форма устрою і використання земель [10].

Висновок до розділу 4. Проаналізувавши даний організаційно-економічний розділ можна зробити наступні висновки:

Ефективність організації землевпорядних робіт виражається в якості виготовлюваної продукції і прийнятих рішень щодо поліпшення використання земель.

Працівники землевпорядних організацій і державні органи влади повинні забезпечити раціональне і ефективне використання земельних ресурсів.

Планування повинно органічно поєднувати досягнення науки і передового досвіду щодо використання всіх наявних ресурсів.

Тобто, виробничий процес землевпорядних робіт складається з багатьох пунктів, але найголовніше в самому виробництві, це раціональне, ефектне використання і охорона землі.

Розділ 5. Охорона праці

5.1. Аналіз робіт з точки охорони праці

Охорона праці згідно Закону України " Про охорону праці" охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та

засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. Складовими охорони праці є законодавство про працю, виробнича санітарія і безпека застосування різних технічних засобів на виробничих топографо-геодезичних процесах.

Характерним для сучасних топографо-геодезичних робіт є також вплив на організм людини різних технічних, біологічних та інших факторів. До цього спричиняє застосування машин і механізмів, енергетики, матеріалів і речовин, значні рівні шуму, вібрації, електромеханічного, інфрачервоного, ультрафіолетового, іонізуючого випромінювання, а також забрудненість повітря робочої зони.

Усі працівники при прийнятті на роботу і в процесі роботи проходять на підприємстві інструктаж (навчання) з питань охорони праці, подання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правила поведінки при виникненні аварій згідно з типовим положенням, затвердженим Державним комітетом України по нагляду за охороною праці [14].

5.2. Охорона праці на підприємстві

Положення, інструкції та інші акти з охорони праці

Обов'язок роботодавця – затвердити документи, які передбачені ст. 13 Закону «Про охорону праці». Вони повинні встановлювати правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках і робочих місцях. Інструкції та інша документація з охорони праці розробляються на підставі положень законодавства з охорони праці, типових інструкцій та технологічної документації підприємства з урахуванням виду діяльності підприємства і конкретних умов праці на ньому, керівниками структурних підрозділів.

Інструктажі з питань охорони праці.

Перед початком роботи нового працівника роботодавець згідно зі ст. 29 КЗпП зобов'язаний проінформувати його під розписку про умови праці,

наявні на його робочому місці. У тому числі, про всі небезпечні чи шкідливі виробничі фактори, які ще не усунуто, та про можливі наслідки їх впливу на здоров'я працівника, а також про можливі пільги та компенсації за роботу в таких умовах.

Крім того, при прийнятті на роботу всі працівники повинні за рахунок роботодавця пройти вступний інструктаж, навчання, перевірку знань, первинний інструктаж на робочому місці, стажування і набуття навичок безпечних методів праці. Тільки після цього працівники допускаються до самостійної роботи. Вступний інструктаж проводить спеціаліст з охорони праці, а первинний – безпосередній керівник працівника. Надалі з працівниками повинні проводитися повторні інструктажі (раз на квартал при виконанні робіт підвищеної небезпеки або раз на півріччя), решту позапланові (при зміні правил охорони праці, зміни в обладнанні або при порушенні працівником правил охорони праці) та цільові інструктажі (зокрема, при разових роботах, не пов'язаних зі спеціальністю). Інформація про проведення інструктажів має вноситися до відповідного журналу, завірені підписом як того, кого інструктували, так і того, хто інструктував.

Навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Згідно зі ст. 18 Закону «Про охорону праці» працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, повинні щороку проходити навчання і перевірку знань з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці таких працівників може проводитися як безпосередньо на підприємстві, так і іншим суб'єктом господарювання, що займаються таким навчанням. Перевірка знань працівників з питань охорони праці повинна здійснюватися відповідною комісією підприємства, склад якої затверджується керівником підприємства.

Проведення медичних оглядів.

Згідно зі ст. 169 КЗпП роботодавець зобов'язаний за свої кошти організувати проведення попереднього (при прийнятті на роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медоглядів працівників,

зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі. Також він зобов'язаний проводити щорічний обов'язковий медогляд осіб віком до 21 року.

Результати профмедогляду працівників у вигляді заключення фахівців про можливість допуску працівника до роботи заносяться в їх медичні довідки, які повинні зберігатися у роботодавця.

Інформацію про організацію трудових медичних оглядів, а також взірці відповідних бланків можна отримати на сайті Управління Держпраці у Тернопільській області: розділ «Діяльність», підрозділ «Медичні огляди» [16].

5.3. Безпека при виконанні польових робіт

Землевпорядні роботи, які проводяться на території сільської ради виконуються відповідно до вимог по організації безпечного ведення польових вишукувально-знімальних робіт:

- перед початком робіт інформуються місцеві органи влади;
- польові підрозділи забезпечуються транспортними засобами, спорядженням;
- розробляються плани здійснення заходів по охороні праці, пожежної безпеки на період, проведення польових робіт;
- розробляються оптимальні маршрути проведення польових, знімальних робіт.

Недоліком, що виявляється при топографо-геодезичних роботах з погляду охорони праці є те, що працівники змушені інколи працювати в умовах підвищеної запиленості, загазованості, тому приймаються ряд можливих заходів щодо покращення умов праці в таких ситуаціях.

Правила безпечної праці.

1. Усі прилади і інструменти до початку робіт повинні бути старанно оглянуті та перевірені.

2. Сокири та молотки повинні бути щільно насадженими на ручки з розклинюванням металевими кілками. Дерев'яні ручки не повинні мати задирок і тріщин. Переносити сокири дозволяється тільки у чохлах.

3. Ручки ящиків та футлярів геодезичних приладів повинні бути міцно закріпленими на них.

4. Переносити віхи, штативи, шпильки слід гострими кінцями вниз. Установлювати віхи та штативи необхідно так, щоб не поранити вістрям ноги.

5. Неможна носити за спиною геодезичний прилад на штативі для уникнення ушкодження ніг.

6. Розмотувати та змотувати стрічку слід удвох, щоб не поранити долоні металевою стрічкою. Переносити при вимірюванні мірну стрічку необхідно тільки за ручки.

7. Забороняється перекидувати один одному віхи та шпильки.

8. Геодезичні прилади, встановлені на штативи, необхідно міцно закріплювати на місцевості для запобігання їх падіння.

9. Забороняється залишати геодезичні прилади без догляду.

10. У населених пунктах слід дотримуватись правил дорожнього руху. Переносити геодезичні прилади з одного місця на друге дозволяється тільки по краю тротуару, а не по проїжджій частині.

12. Під час грози не дозволяється стояти під деревами та бути близько від стовпів, громовідводу.

Правила санітарії та гігієни

1. Влітку у сонячні дні забороняється працювати з непокритою головою. При роботі на сонці без головного убору може бути тепловий або сонячний удар. У найбільш жаркі години дня роботи слід перервати і перенести її на ранкові або вечірні години.

2. Працювати слід у легкому та зручному взутті та не можна працювати босоніж. Одяг повинен бути зручним, вільним для роботи, відповідати

сезону. Не дозволяється сидати або лягати на сиру землю, каміння, траву, це може викликати простудні захворювання, інколи з важкими ускладненнями.

3. Забороняється пити з випадкових джерел, питну воду слід мати при собі у термосах, флягах, каністрах.

4. Не можна пити холодну воду будучи спітнілим.

5. Кожна бригада повинна мати бинт, йод або похідну аптечку [14].

5.4. Техніка безпеки при камеральних роботах

Після закінчення польових інженерно-розвідувальних робіт є опрацювання і аналіз одержаного первинного матеріалу в камеральних умовах, тобто систематизація даних для подальшої роботи. Окремими різновидами цих робіт є фотограмметрія, стереометрія, складання проектів землекористувань різних форм землекористувачів, проектів відведення земель, оцінка ринкової вартості землі для купівлі-продажу. Багато із зазначених різновидів робіт потребують застосування сучасних засобів оргтехніки: персональних комп'ютерів, принтерів, сканерів, ксероксів.

Усі види і процеси камеральних робіт слід виконувати в суворій відповідності із затвердженими технічними проектами, що виключають можливий вплив на працюючих шкідливих виробничих чинників, речовин і матеріалів.

Санітарно-гігієнічний стан у цехах камерального виробництва і на робочих місцях має відповідати вимогам будівельних і санітарних норм і правил проектування промислових підприємств, затверджених нормативними документами Міністерства охорони здоров'я України, а також чинних стандартів ССБП з урахуванням установа в приміщеннях камерального виробництва устаткування високої точності.

Засоби захисту, що використовуються при проведенні камеральних робіт, повинні забезпечувати захист працюючих від впливу шкідливих виробничих чинників, які супроводжують зазначену технологію і відповідають вимогам ГОСТ 12.4.011-87 «ССБП Засоби захисту працюючих. Загальні вимоги і класифікація».

При виробництві камеральних робіт забороняється застосування несправних приладів, інструментів і технологічного устаткування, а також виконання робіт при відключених контрольно-вимірювальних приладах.

Робота технологічного устаткування і його навантаження мають відповідати вимогам паспортних даних і технологічного регламенту.

Розміщення приладів і технологічного устаткування у виробничих приміщеннях має створювати найбільш сприятливі, зручні (ергономічні) та безпечні умови праці на робочих місцях.

Виробниче і технологічне устаткування робочих місць має відповідати ергономічним вимогам чинних стандартів ССБП.

Рівні освітленості робочих місць у цехах камерального виробництва повинні відповідати вимогам СНП П-4-79 «Природне і штучне освітлення. Норми проектування».

Джерела світла, світильники, інші світлотехнічні вироби мають відповідати вимогам ГОСТ 12.2.007.13—88 ССБГІ. «Лампи електричні. Вимоги безпеки» [12].

Висновок до розділу 5. Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

ВИСНОВКИ

Робота відображає вплив політико-економічних рішень щодо адміністративного устрою держави на процеси землеустрою.

Діюче нормативно-правове регулювання процесу об'єднання територіальних громад не містить прямого визначення порядку фізичного об'єднання території. В результаті проаналізованих нормативно-правових актів, а також наявної архівної інформації щодо Сюртівської об'єднаної територіальної громади ми дійшли до наступних висновків:

- формування території сільських, селищних та міських рад в Україні відбувалось на підставі проектів формування територій і встановлення меж території ради, складеної з урахуванням вказівок по складанню проектів формування територій і встановлення меж сільських, селищних рад народних депутатів.

- юридичне значення території ради, за часи незалежності, не завжди нормативно відображається в законодавстві, але має значення не тільки при формуванні бюджетів, а і визначення повноважень владних повноважень;

- відомості про межі рад вносились до Державного земельного кадастру на підставі індексних кадастрових карт, які склалися камерально на підставі документації 90-х років попереднього століття;

- в результаті територіального об'єднання при виконанні землевпорядних робіт можлива сутєва похибка щодо не відповідності сумарної площі об'єднаних територіальних громад з розрахунками площі на підставі встановлення меж об'єднаної територіальної громади в натурі (на місцевості);

- суб'єкти владних повноважень не враховують необхідність нормативного визначення порядку винесення в натурі (на місцевості) меж рад. Метою встановлення меж є визначення точного місця розташування. Відсутність фізично встановленої межі надає можливість порушувати права суміжників та перевищувати повноваження відповідно, з відповідними наслідками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
2. Земельний кодекс України: прийнятий 25 жовтня 2001 року № 2768-III // Відом. Верх.Ради України (ВВР). — 2002. — № 3-4. — Ст. 27;
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 3-4. - Ст. 27.
4. Про землеустрій. Закон України від 22.05.2003// Відомості Верховної Ради України. – 2003 – №36
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України від 04.09.2015 // Відомості Верховної Ради України. – 2020 – № 13 – ст. 69.
6. Постанова про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру № 1051[Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Кабінет Міністрів України постанова – Веб-сайт. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п#Text>– Мова укр. – Дата останнього доступу 12.06.2021.
7. Порядок складання та затвердження індексних кадастрових карт (планів) і кадастрових планів земельних ділянок, вимоги до їх оформлення затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 1117 від 8 грудня 2010 р.[Електронний ресурс]: – Веб-сайт. – Режим доступу: [http://www.geoguide.com.ua/basisdoc/basisdoc.php?part=land&art=5001#:~:text=Індексні%20кадастрові%20карти%20\(плани\)%20на,інше\)%20меж%20кадастрових%20зон%20та](http://www.geoguide.com.ua/basisdoc/basisdoc.php?part=land&art=5001#:~:text=Індексні%20кадастрові%20карти%20(плани)%20на,інше)%20меж%20кадастрових%20зон%20та)– Мова укр. – Дата останнього доступу: 12.06.2021р.
8. Андрій Кавунець Особливості об'єднання територіальних громад в Україні: регіональний аспект / Андрій Кавунець, Віталій Дорох. – Вінниця. Віддруковано: ТОВ “Прес Корпорейшн Лімітед”. – 2016. – 9 – 11 с.
9. Банєва І. О. Організація і управління виробництвом у землеустрої: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної форми

навчання/ І. О. Банєва. – Миколаїв: Вид-во Миколаївський національний аграрний університет, 2019. – 10 – 11 с.

10. Лазарєва О. В. Організація і управління землевпорядним виробництвом : навч. посіб. для студентів галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальність – 193 «Геодезія та землеустрій» / О. В. Лазарєва. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 142 - 148 с.

11. Ольховик О. І. Звіт про стратегічну екологічну оцінку до детального плану території «Реконструкція існуючої АЗС по вул. Ракоці, 196, в с. Сюрте, Ужгородського району, Закарпатської області» / О. І. Ольхович – Ужгород. – 2020.

12. Вимоги безпеки під час виконання камеральних робіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://allrefrs.ru/2-34234.html>

13. Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Децентралізація дає можливості – Веб-сайт. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/newgromada> – Мова укр., англ. – Дата останнього доступу: 13.05.2021.

14. Загальні положення про охорону праці при топографо-геодезичних роботах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lektsii.org/6-41894.html>

15. Закарпатська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Закарпатська обласна державна адміністрація; Управління містобудування та архітектури. – Закарпатська обласна державна адміністрація, 2020 – Веб-сайт. – Режим доступу: <https://zakarpatoblarch.gov.ua/u-zakarpatskij-oblasti-novyj-administeruj-stvoreno-6-rajoniv-ta-64-otg.html> – Мова укр. – Дата останнього доступу: 13.05.2021.

16. Охорона праці на підприємстві: що потрібно знати? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://te.dsp.gov.ua/ohorona-pratsi-na-pidpryyemstvi-shho-potribno-znaty/>

17. Сюртівська сільська рада [Електронний ресурс]: стаття. / Сюртівська сільська рада – Ужгород – 2020 – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сюртівська_сільська_громада– Мова укр. – Дата останнього доступу: 13.05.2021.

18. Публічна кадастрова карта [Електронний ресурс].– Веб-сайт. – Режим доступу: https://map.land.gov.ua/?cc=3034457.965992435,6325593.904978441&z=6.5&l=kadastr&bl=ortho10k_all– Мова укр. – Дата останнього доступу: 12.06.2021.

Додатки

1. План встановлення меж Сюртівської сільської ради (Додаток А).

2. План встановлення меж Великогеївської сільської ради (Додаток Б).
3. План встановлення меж Галоцької сільської ради (Додаток В).
4. План встановлення меж Паладь-Комарівської сільської ради (Додаток Г).
5. План встановлення меж Тийгласької сільської ради (Додаток Д).
6. План встановлення меж Часлівецької сільської ради (Додаток Е).
7. План встановлення меж Ратівецької сільської ради (Додаток Є).
8. План-схема розташування Сюртівської об'єднаної територіальної громади на публічній кадастровій карті(Додаток Ж).
9. План встановлення меж Сюртівської об'єднаної територіальної громади(Додаток З).